

Jan Lever (1922-2010) en de WdW

Op 23 november overleed op 88-jarige leeftijd emeritus VU-hoogleraar en bioloog Jan Lever. Lever was de man die in de jaren vijftig en zestig gereformeerd Nederland vertrouwd maakte met de evolutietheorie.

Interessant voor *Beweging*-lezers is Levers verhouding tot wat destijds de ‘Calvinistische wijsbegeerte’ heette. Lever maakte hiermee kennis tijdens zijn studie biologie in Utrecht. Toen hij in 1943 moest onderduiken, bestudeerde hij op zijn onderduikadres de drie dikke delen van Dooyeweerds *Wijsbegeerte der Wetsidee*, die hij voor de prijs van 15 gulden had gekocht, verkregen door de verkoop van zijn tabaksbonnen. Sinds zijn middelbare schooltijd was Lever op zoek naar een verband tussen schepping en evolutie: al in de vierde klas van de HBS had hij van zijn zakgeld Kuypers bekende *Evolutierede* gekocht. Hoewel Dooyeweerds stugge proza hem niet kon bekoren, werd hij toch enthousiast over diens ideeën. Dat enthousiasme groeide toen zij na de oorlog met elkaar in contact kwamen, nadat Lever zijn doctoraalscriptie over het soortbegrip aan Dooyeweerd had toegestuurd.

In de navolgende jaren ontwikkelde Lever zijn opvatting over evolutie – resulterend in zijn bekende boek *Creatie en Evolutie* (1956) – waarin hij de stelling verdedigde dat God langs de weg van evolutie, zonder incidenteel ingrijpen, alles heeft geschapen. Dooyeweerd worstelde met deze opvatting en schreef in *Philosophia Reformata* een recensie van maar liefst 46 pagina’s. Hij kon Levers ideeën niet zonder meer accepteren, maar vertrouwde Lever eens toe: jij hebt misschien wel de juiste consequenties aan mijn wijsbegeerte verbonden. Het merendeel van de toenmalige Calvinistische wijsgeren was echter veel kritischer en Lever zou zich in hun kring uiteindelijk niet meer thuisvoelen.

Lever beschouwde zichzelf niet als filosoof en later heeft hij zich ook niet meer gewaagd aan zware wijsgerige beschouwingen. Wel bleef hij altijd bezig met het verband tussen geloof en wetenschap. Hij heeft hier echter nooit mee ‘geworsteld’, zoals veel gereformeerden. Bij Lever stimuleerden natuurbeleving en Godsgeloof elkaar, omdat ze beide voortkwamen uit een levenshouding van verwondering over deze verbazingwekkende wereld, waarvan we nooit méér kunnen weten dan God ons te ontdekken geeft.

Ab Flipse

Uit: *Beweging Magazine* 74 (december 2010), nr. 4